

Cholesteatomy

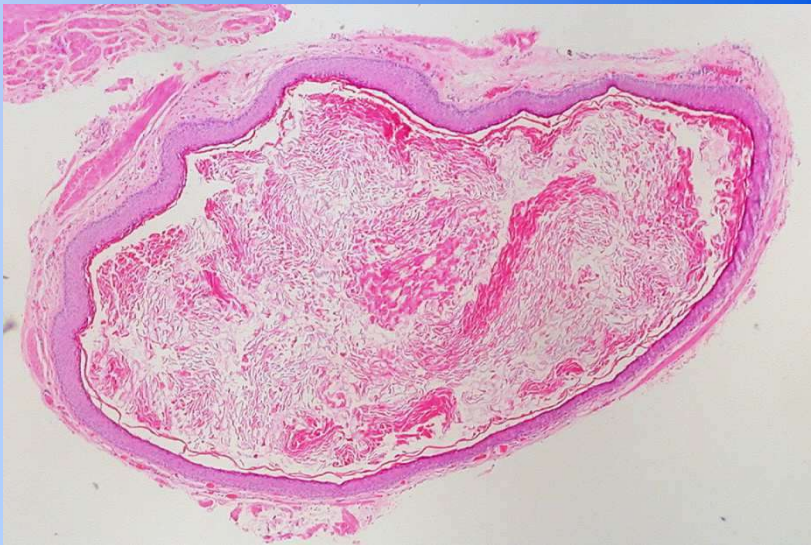
Tomáš Belšan
RDG oddělení ÚVN,
Praha 6

VII. Český neuroradiologický kongres, Brno, říjen 2017

Cholesteatom

- Cystická expanzivní léze
- Stěnu tvoří dlaždicový epitel
- Produkuje keratin

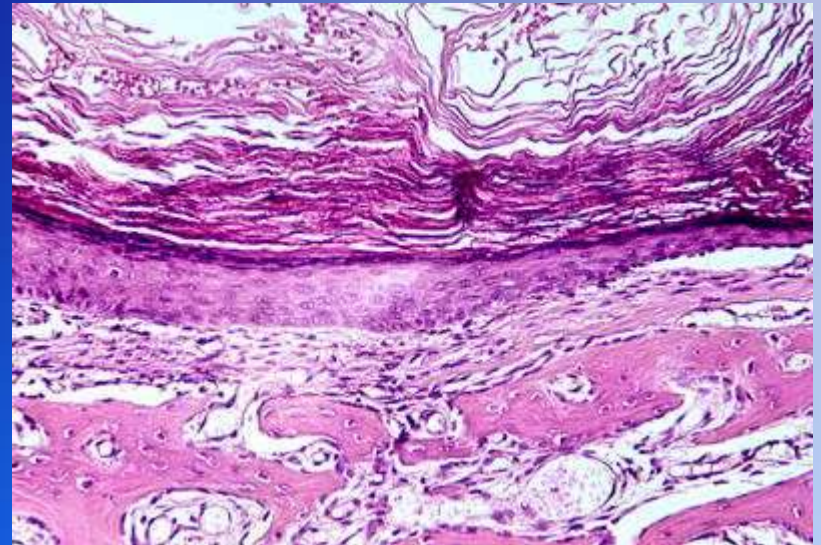
Terminologie

- Benigní tumor středouší
- Epidermoidní cysta, Epidermoid
- Margaritom
- Perlový nádor („beautiful tumor“)
- Epiteliální cysta
- Kongenitální inkluzní cysta
- Keratom (histologicky nejpřesnější)
- **Cholesteatom** (terminologicky „nesprávný“, nejedná se o cholesterolový granulom ani o tumor)

Historie

- **Cholesteatom** byl prvně popsán chirurgy a otology v intrakraniální a intrapetrózní lokalizaci, kde je častěji označován jako *epidermoid*
- 1745 prvně popsán epidermoid (Verratus)
- 1829 označen jako perlový tumor (Cruveilhier)
- 1838 název cholesteatom (Müller)
- 1854 zvažován kongenitální původ (von Remak)
- 1855 název marginom - původ v metaplázii arachnoidey (Virchow)
- 1897 dislokace epitelu při uzávěru neurální lišty (Bostro)

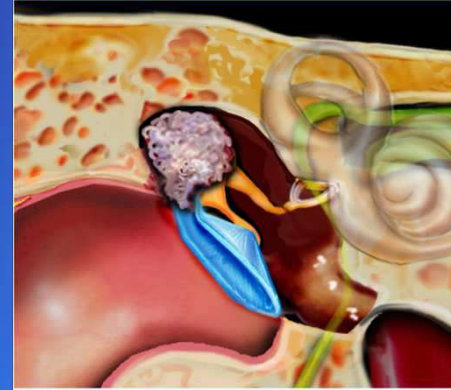
Cholesteatom

- Stěna se nazývá matrix
- **Matrix** má dvě vrstvy:
  - plochý epitel
  - rohovějící dlaždicový epitel
- Dlaždicový epitel produkuje koncentrické vrstvy keratinu - rohové hmoty
- Amorfní hmoty plní dutinu vaku cholesteatomu
- Perimatrix je různě vyjádřená vrstva zánětlivé granulace zevně od matrix

Lokalizace

- Středoušní prostor
Cholesteatom

- Intrakraniální prostor
Epidermoid

Cholesteatom

- Oblast spánkové kosti, středouší
- Kongenitální (2 %)
Vzniká za celistvým bubínkem
- Získaný (98 %)
Většinou spojen s perforací bubínku
  - primární (bez předchozí otomastoiditidy)
  - sekundární (většina, po zánětu)
- Cholesteatom zevního zvukovodu

Cholesteatom

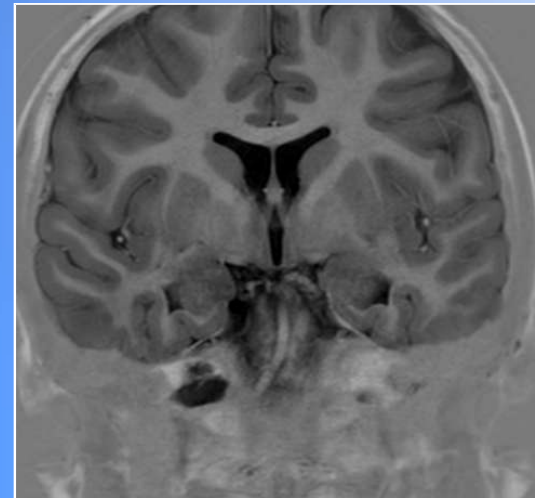
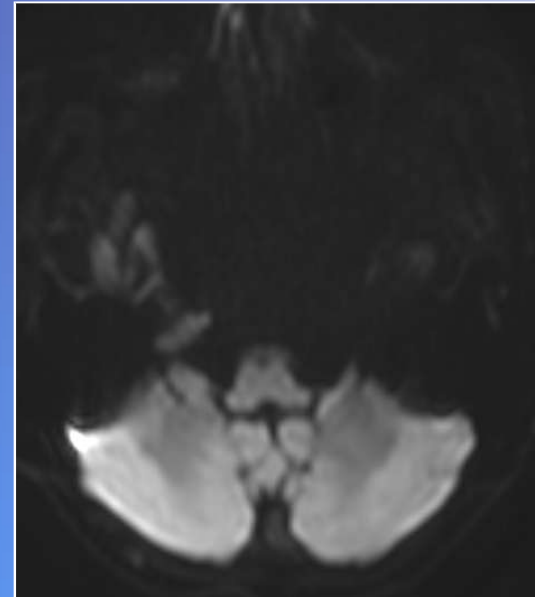
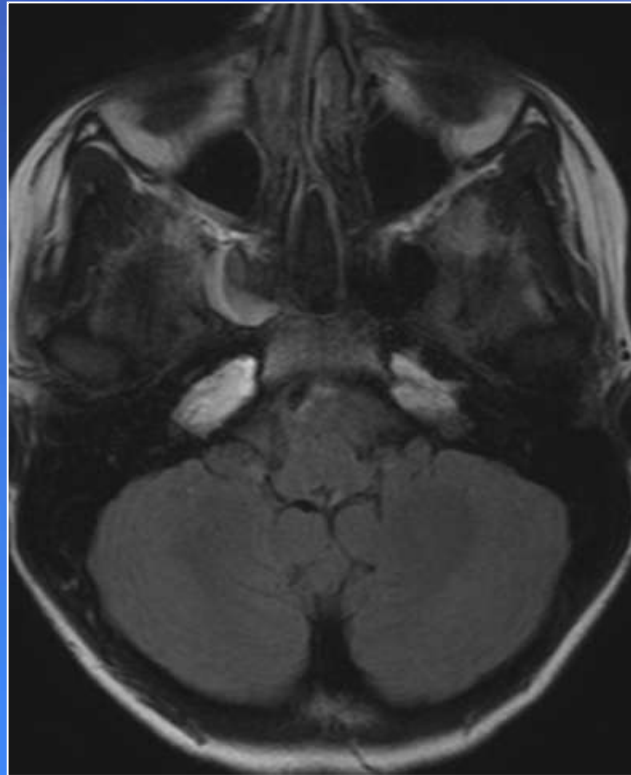
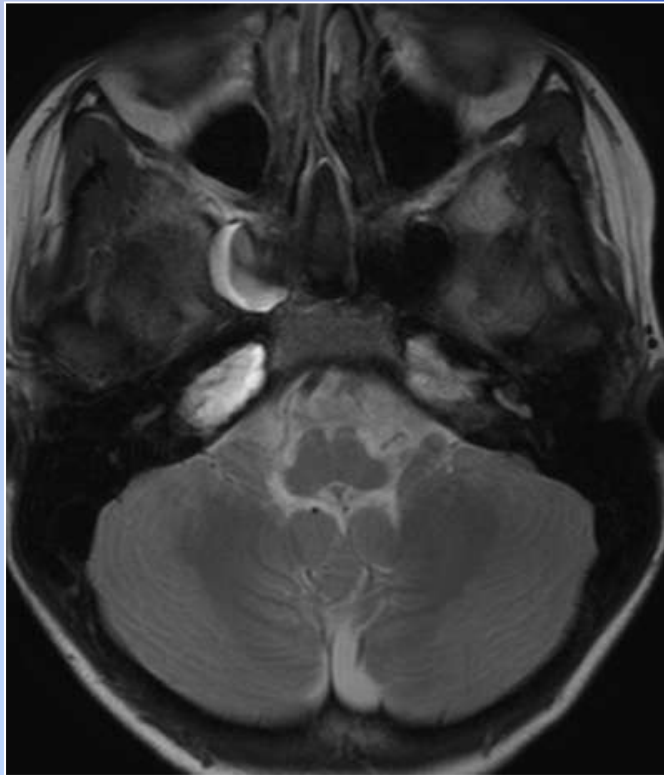
Kongenitální

- Intraosseální inkluze ektodermu
- Klasicky v hrotu pyramidy T kosti
- Často klinicky němý, náhodný nález
- Při růstu vede k nedoslýchavosti
- 90 % v „uzavřené“ formě, tvoří cystu
- CT - expanzivní proces hrotu pyramidy
- MR - isosignální s CSF v T2W a T1W
restrikce difúze, nehomogenní FLAIR

Cholesteatom

Kongenitální

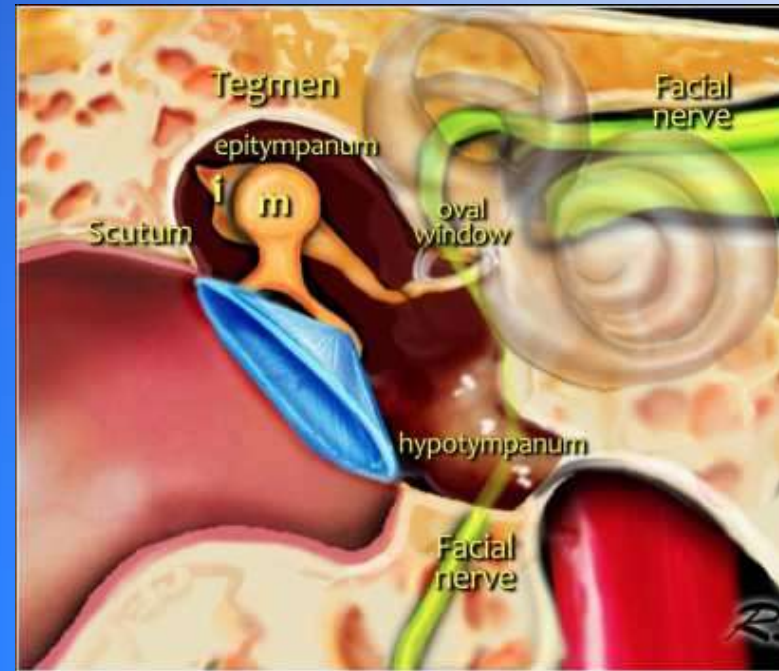

9 letá dívka, náhodný nález

Cholesteatom

získaný

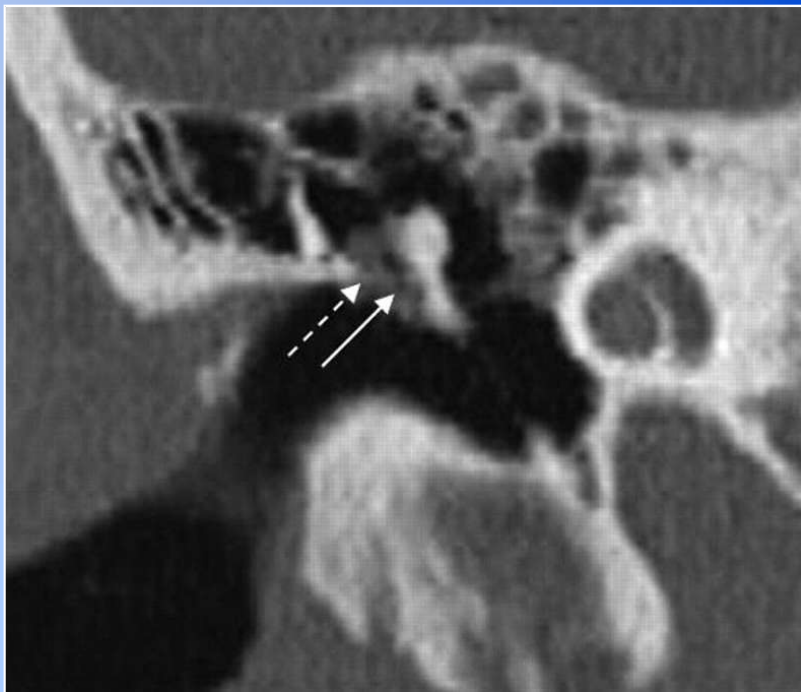
- Většinou v souvislosti s chron. zánětem
- Má blízký vztah k bubínku
- Většinou otevřená forma
- Bubínek perforovaný
- Převodní vady
- Hnisavý výtok

Cholesteatom

získaný - Pars flaccida

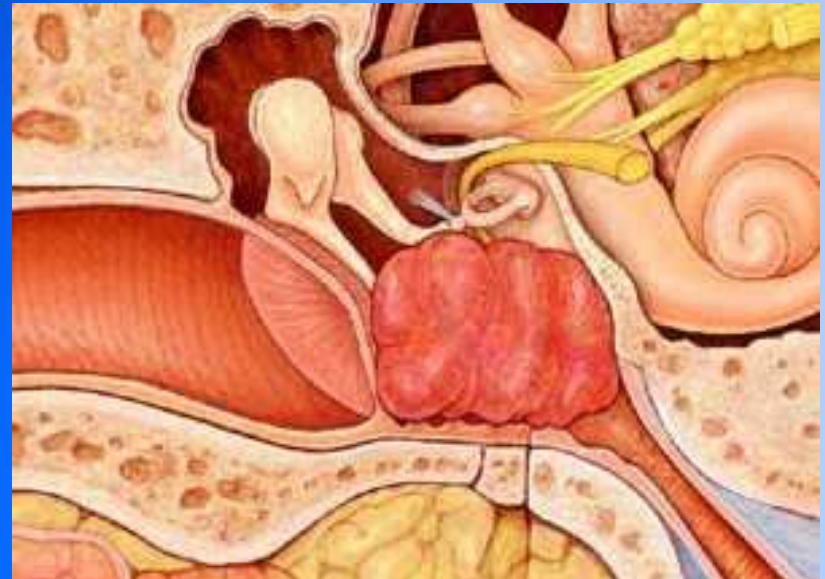
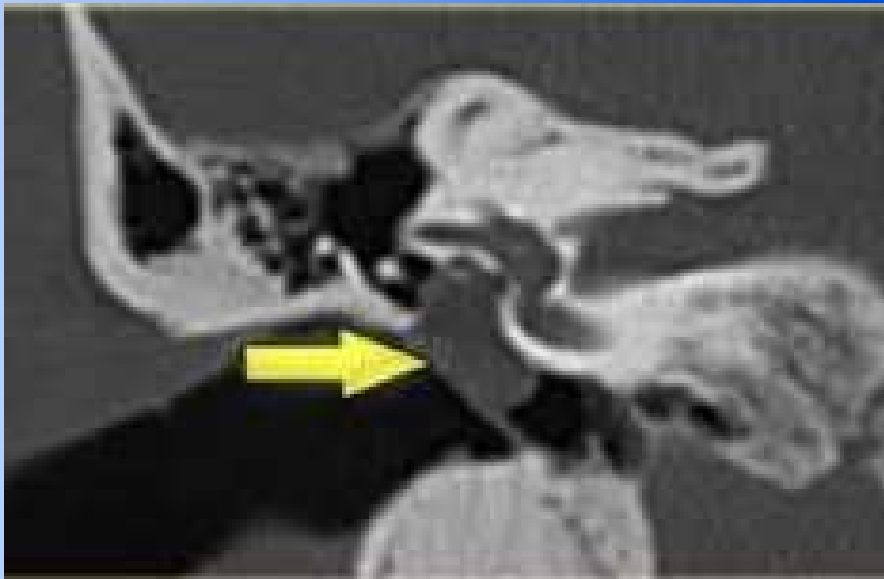
- 80%, Prussakův prostor
- Eroduje scutum a kůstky
- Odtlačuje kůstky mediálně

Cholesteatom

získaný - Pars tensa

- 20%, **ne**eroduje scutum
- Odtlačuje kůstky laterálně

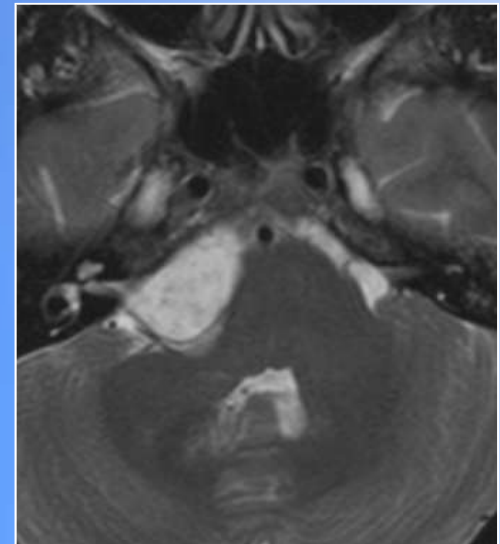
Epidermoidní cysta

- Relativně častý patol. proces mozku (1 % všech intrakraniálních tumorů)
- Vrozený: vzniká inkluzí ektodermálních elementů během uzávěru neurální trubice
- Získaný: po operacích, traumatech, v páteřním kanálu po lumbálních punkcích
- Typicky pacienti mezi 20 - 40 lety
- Častější u mužů
- Symptomy: Cefalea, symptomy z hlavových nervů, mozečku, zvýšení nitrolebního tlaku, záchvaty.

Epidermoidní cysta

lokalizace

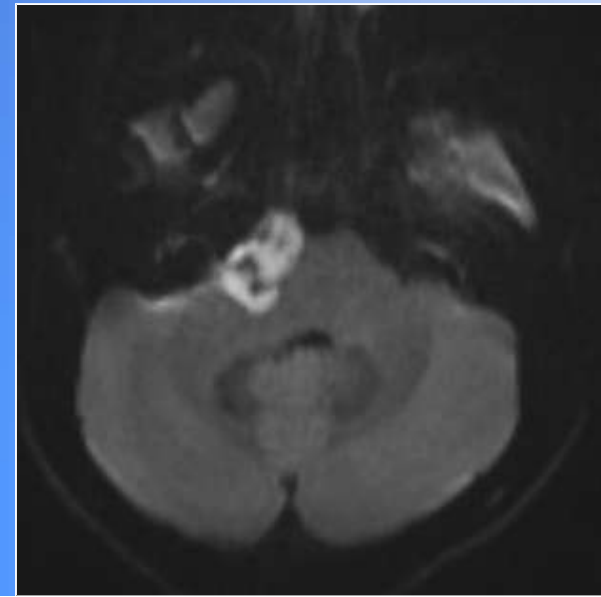
- Intradurální 90%
  - mostomozečkový kout 40 - 50%
  - suprasellární cisterna 10 - 15%
  - IV. komora cca 17%
  - střední jáma lební
  - interhemisfericky cca 5%
  - intraspinální vzácně
- Extradurální 10%
  - nejčastěji v lebce

Epidermoidní cysta

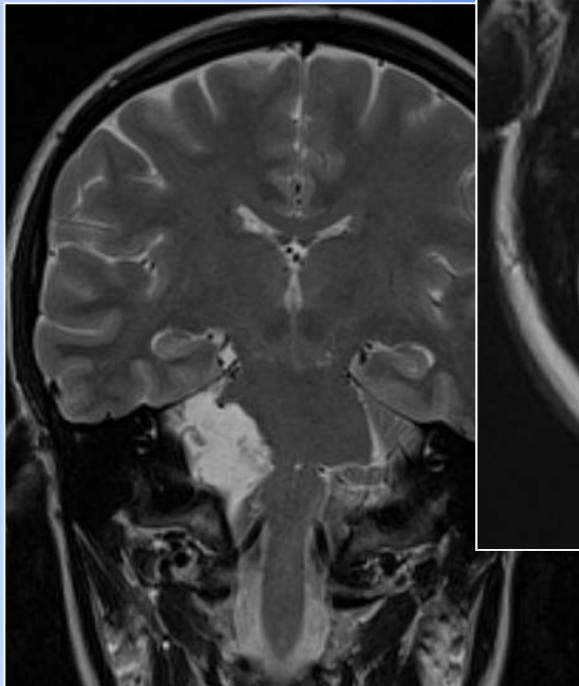
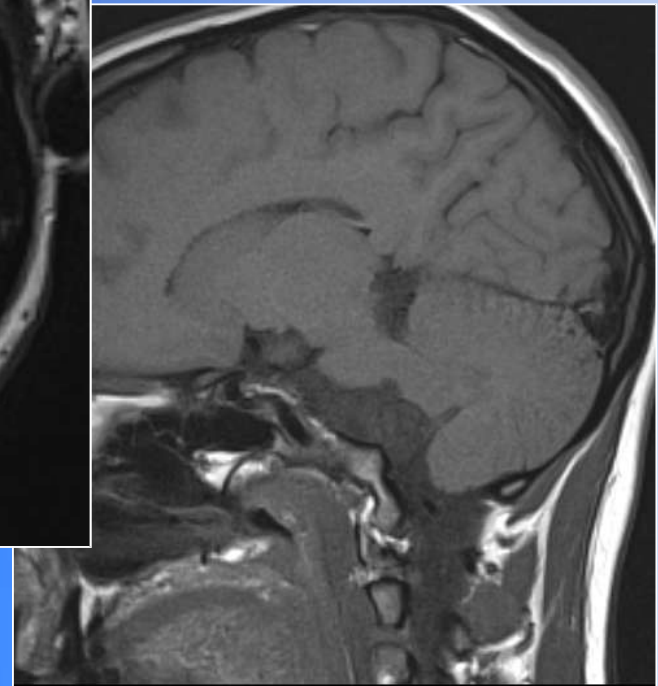
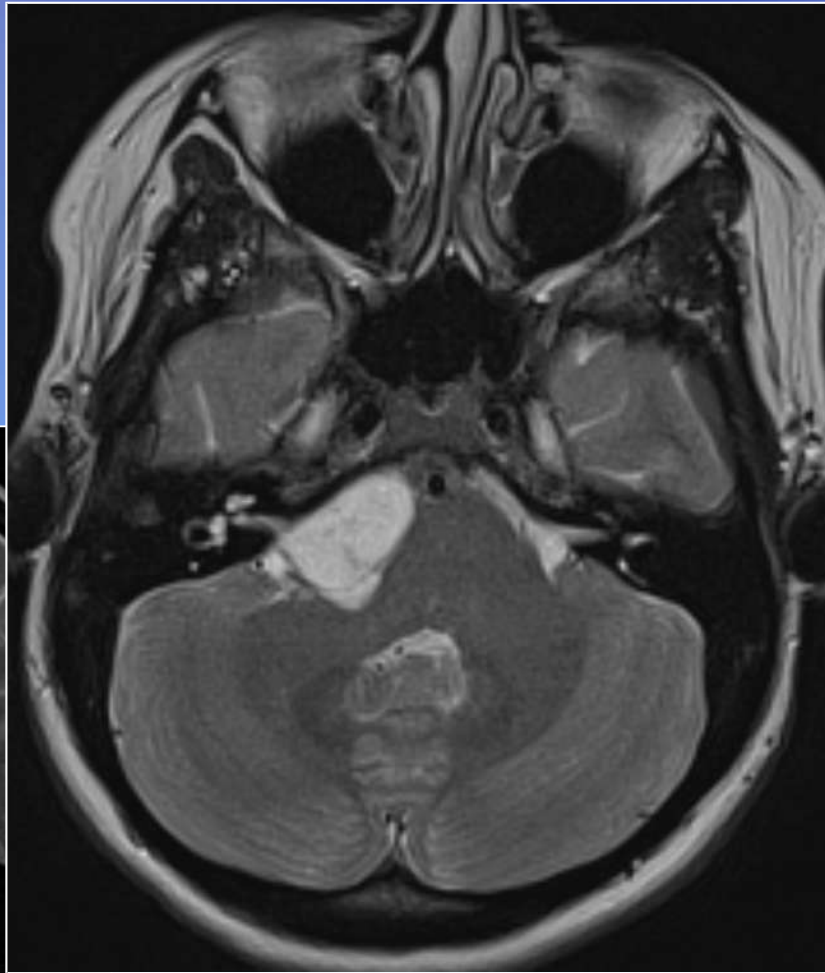
zobrazení

- CT - nízká denzita (0 HU)
  - nápadně připomínají arachnoidální cystu
  - kalcifikace 10 - 25%
  - hyperdenzní (prokrvácení, proteiny)
- MR - T2W i T1W - iso CSF
  - restrikce difúze
  - FLAIR - heterogenní
  - +C - nesyť
  - Fiesta

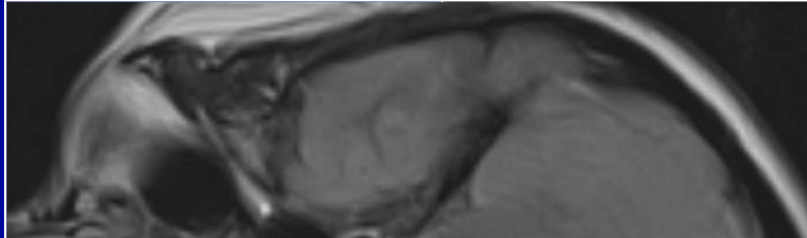
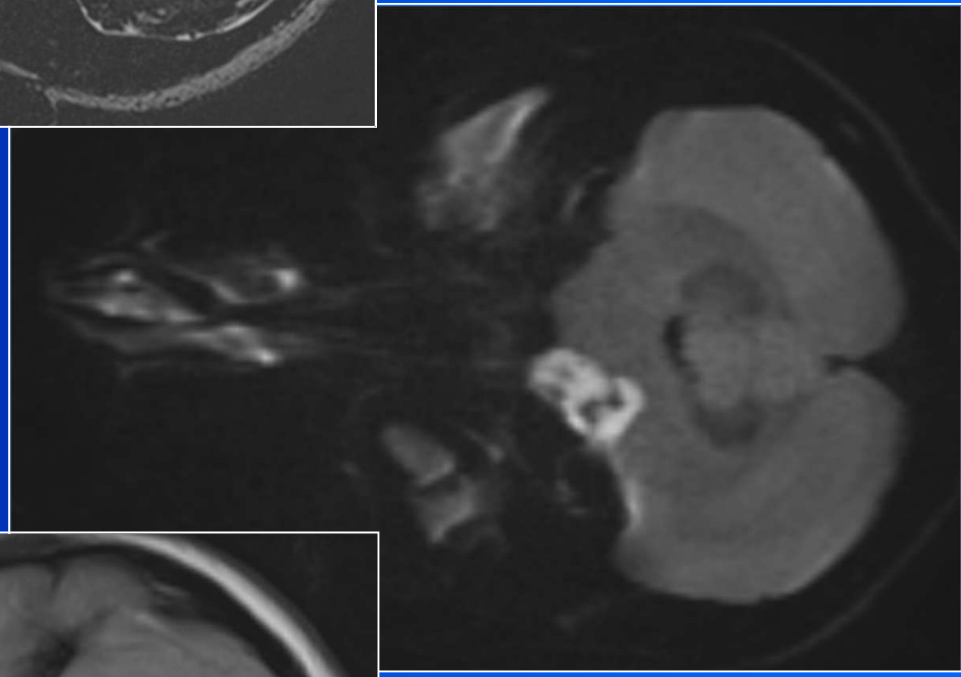
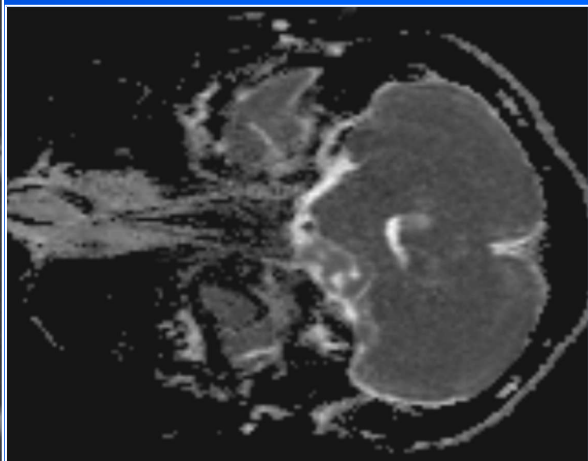
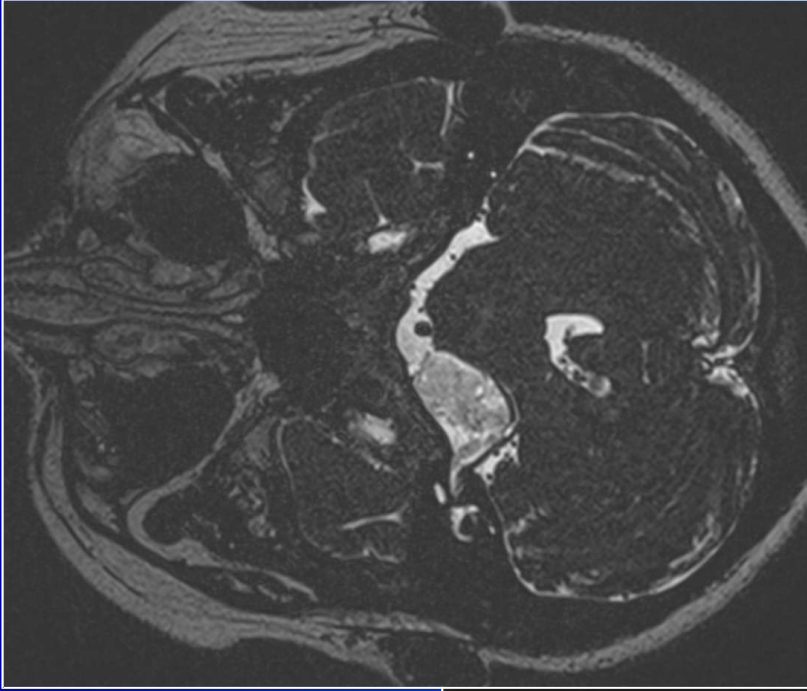

Epidermoidní cysta

žena, 30 let

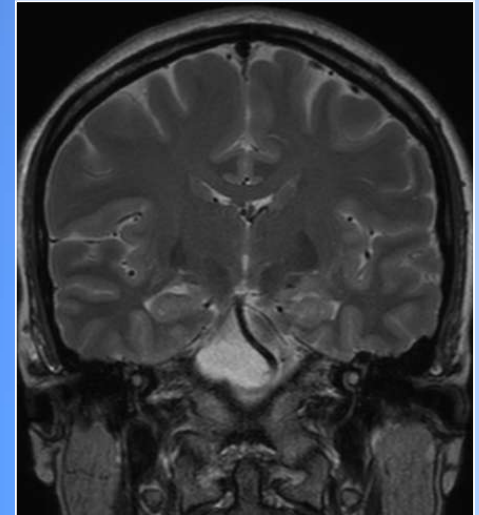
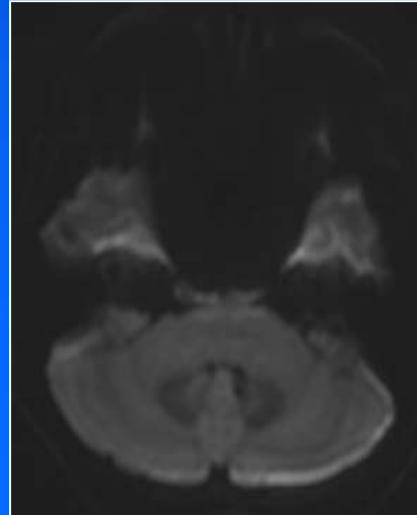
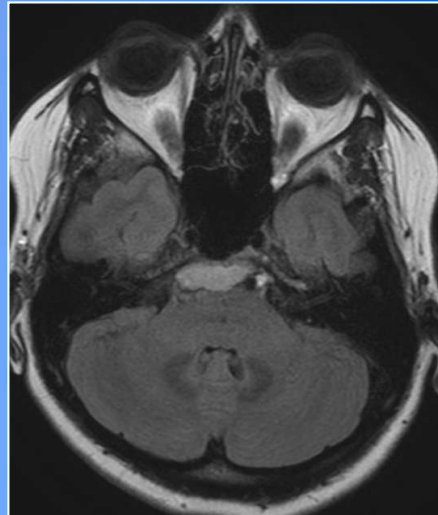
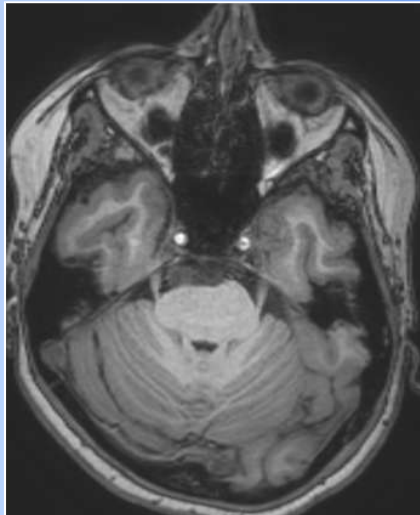
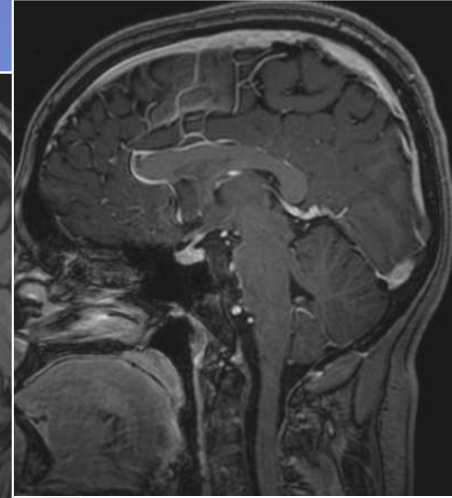
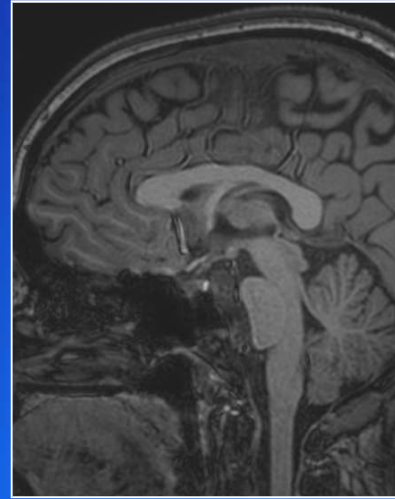
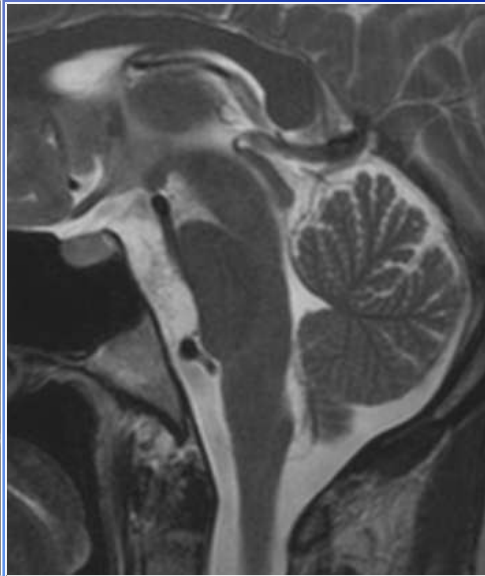
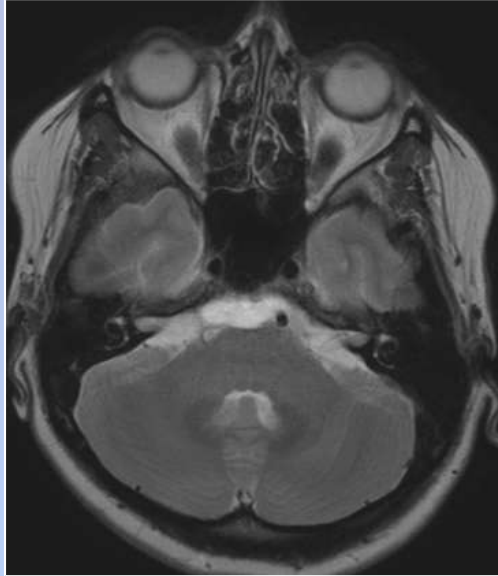

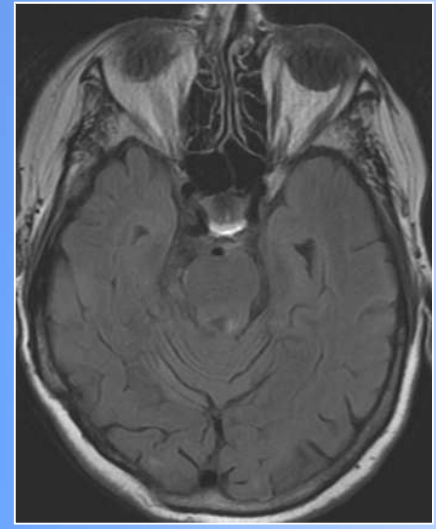
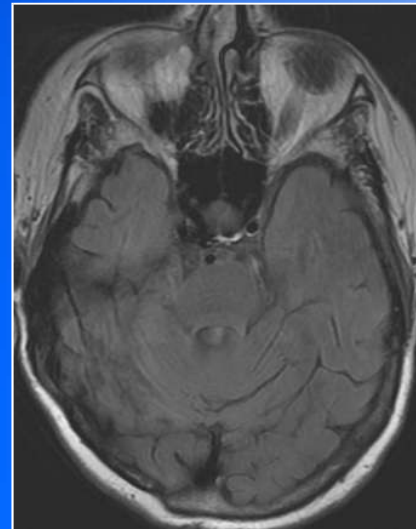
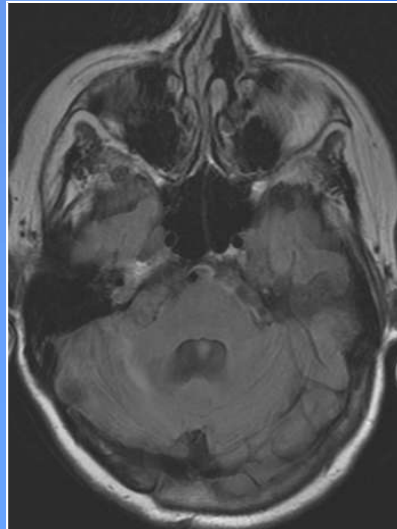
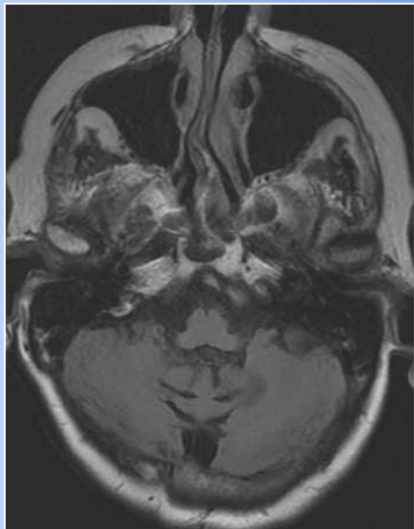
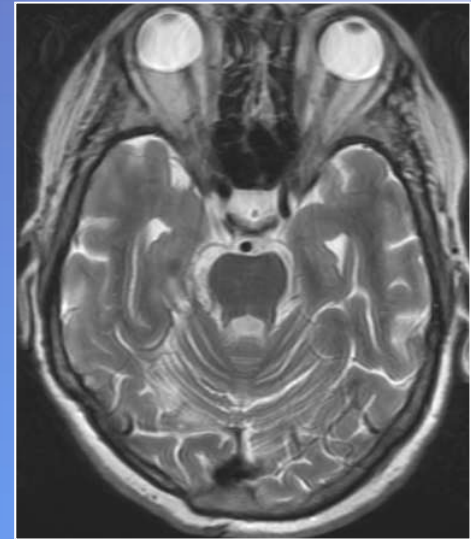
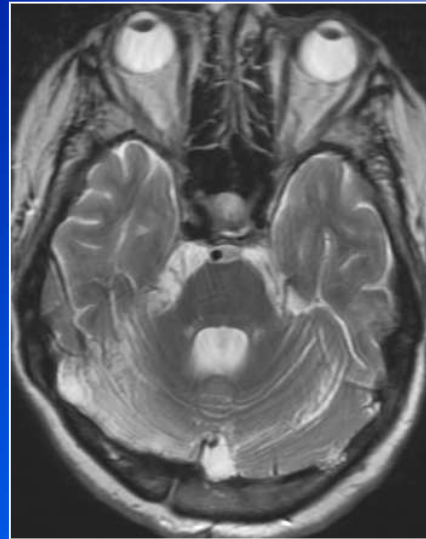
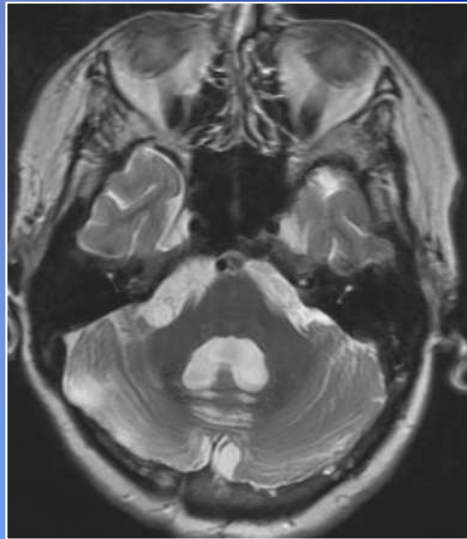
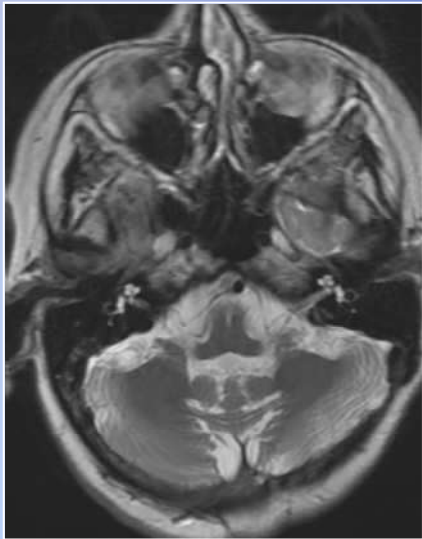
Epidermoidní cysta

jiná žena, 30 let

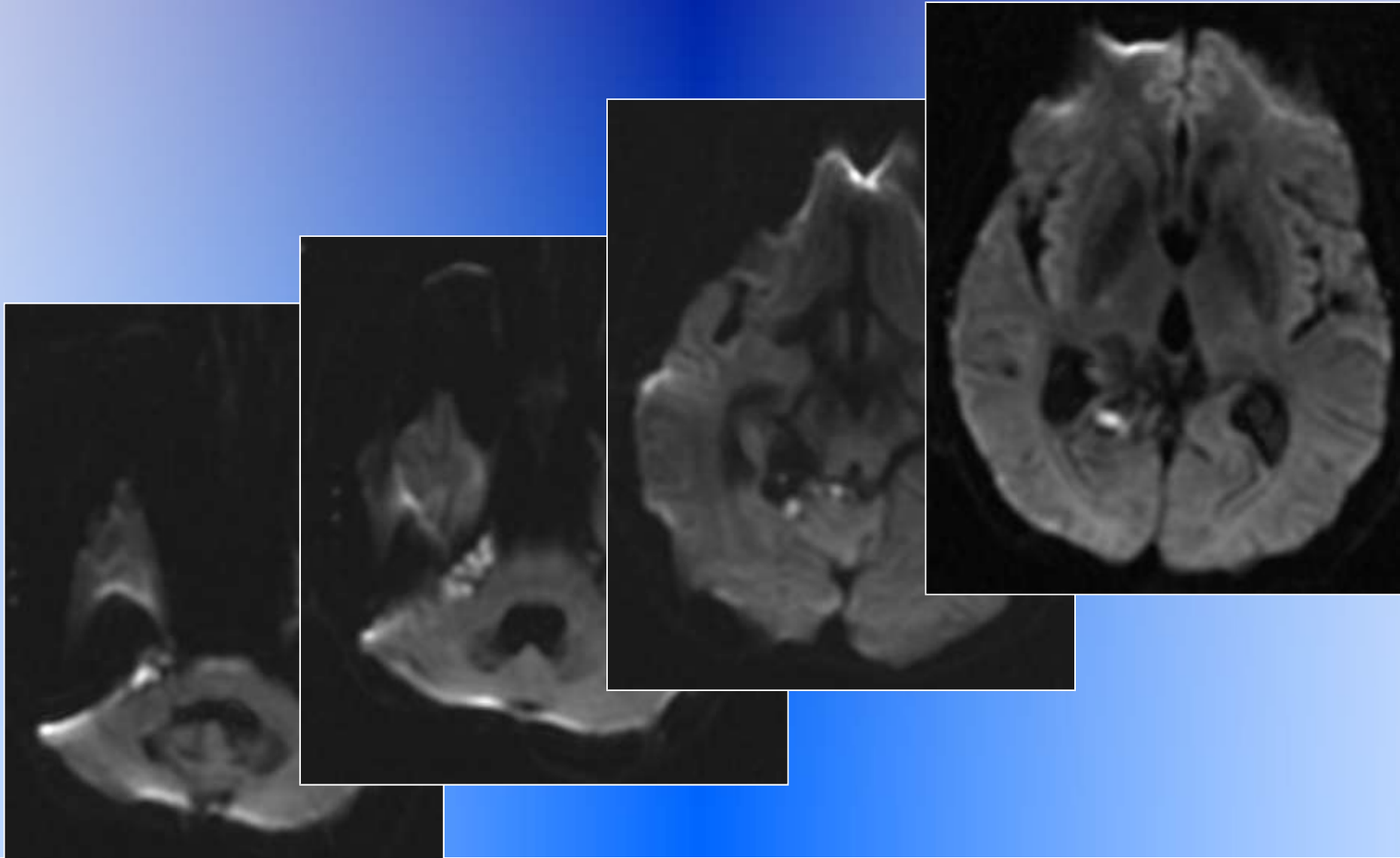
Epidermoidní cysta

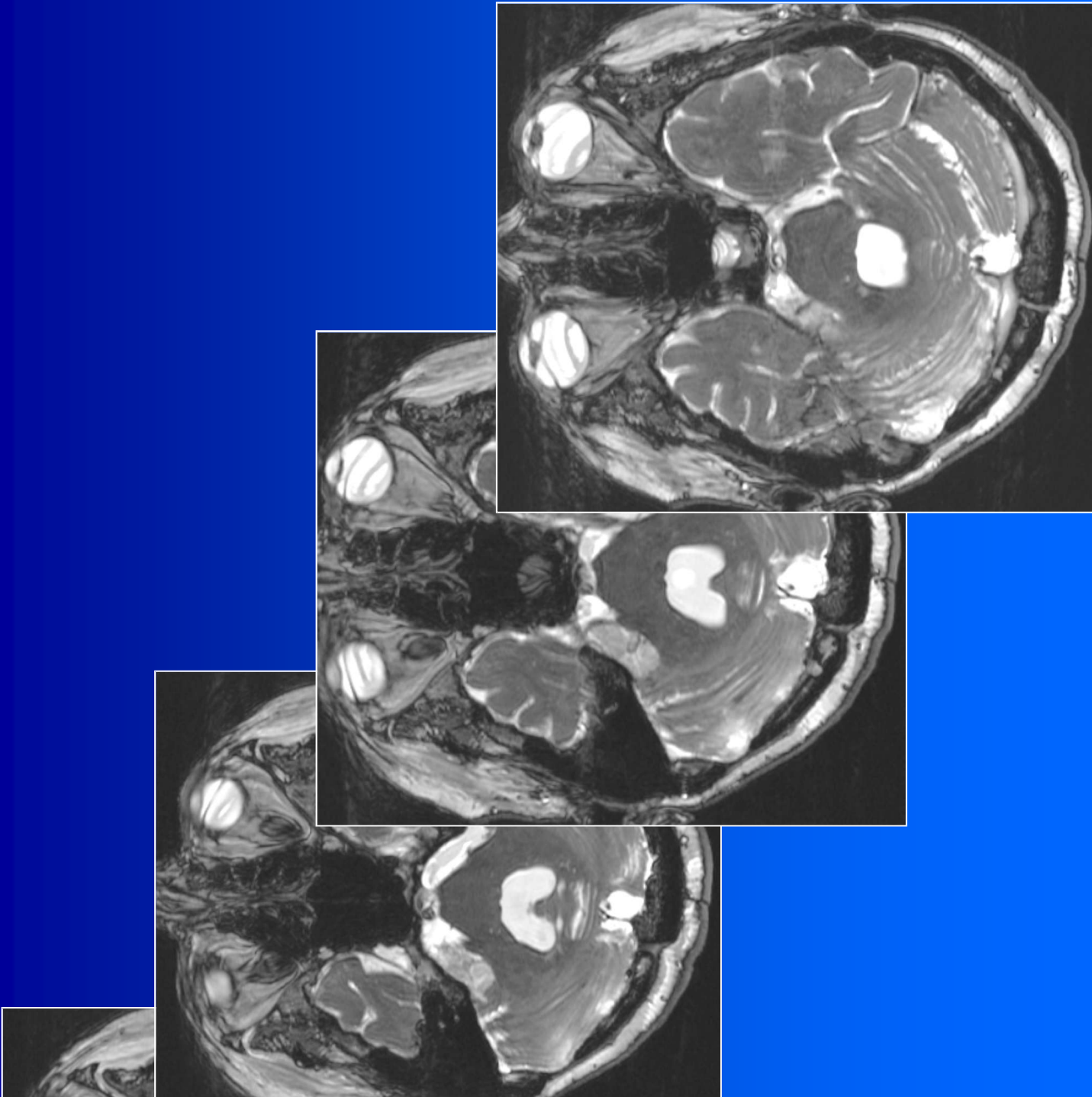
žena, 60 let, follow up po operaci

Epidermoidní cysta

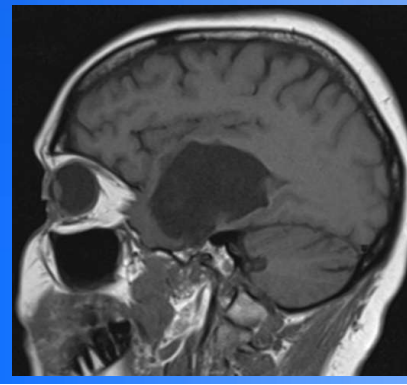
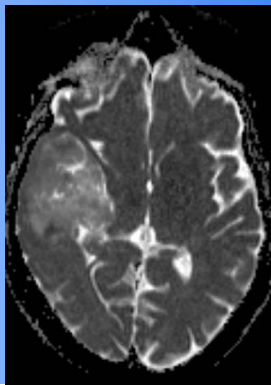
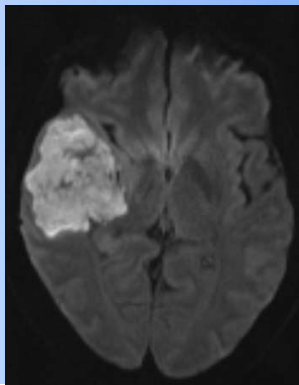
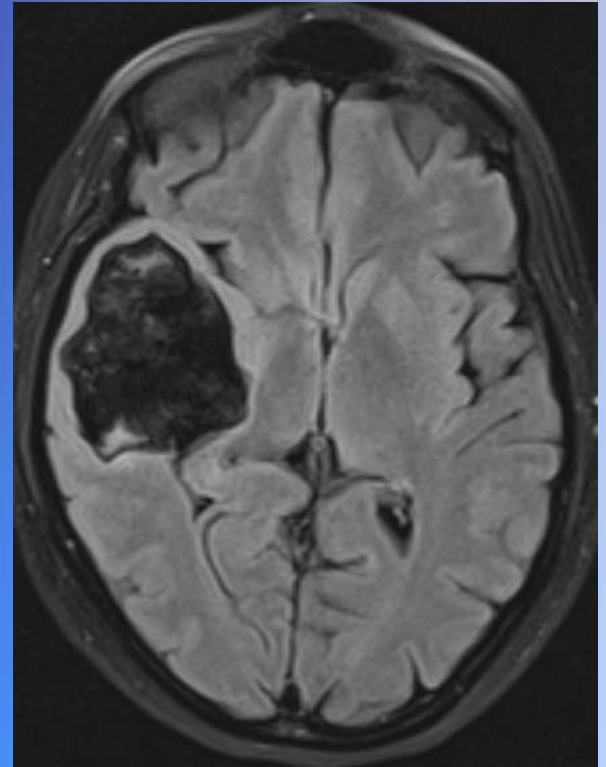
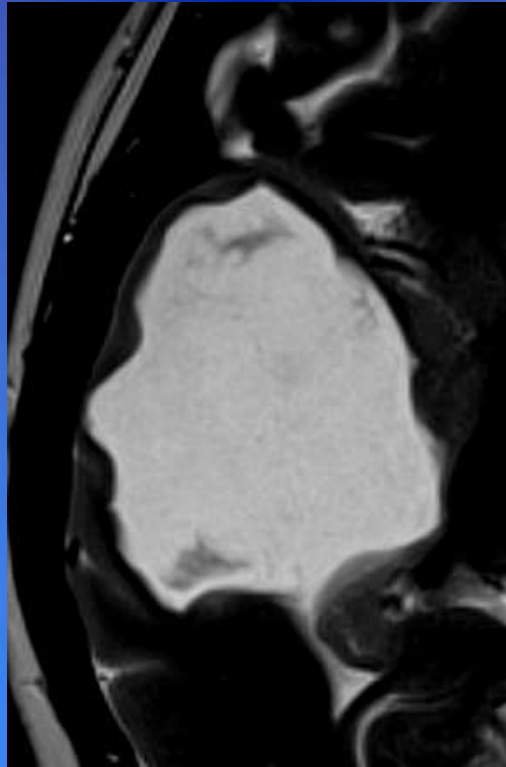
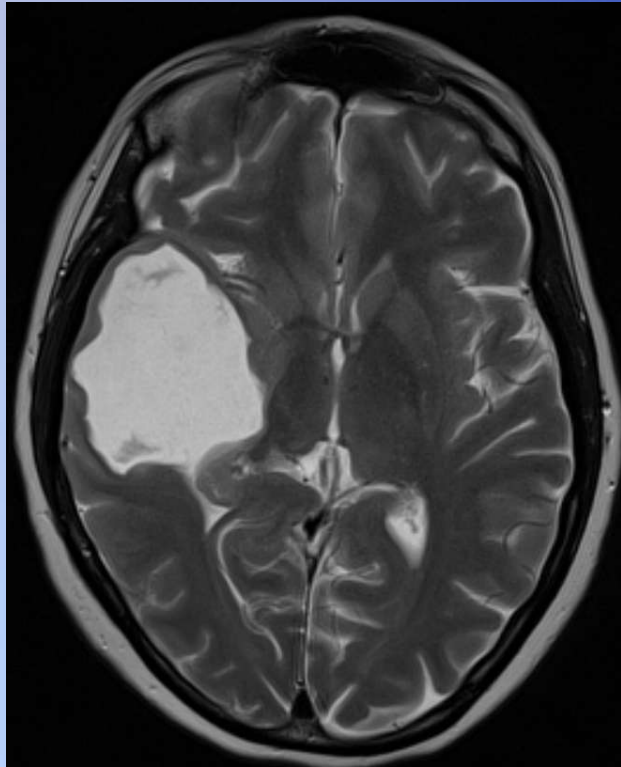
žena, 60 let, follow up po operaci

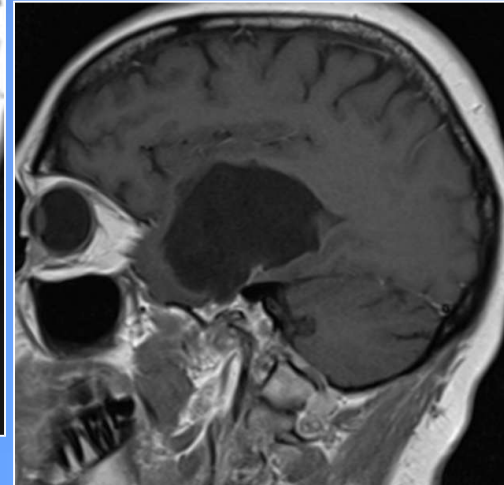
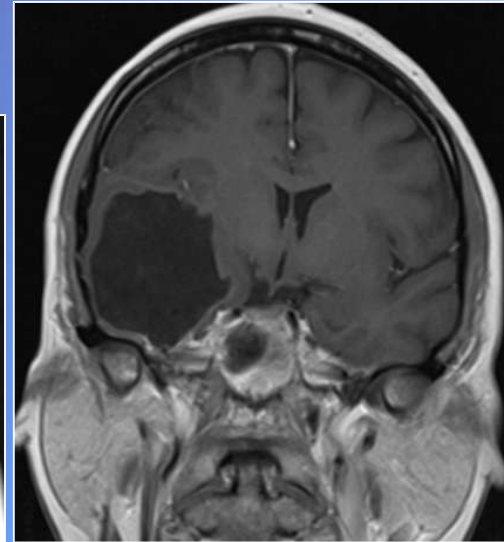
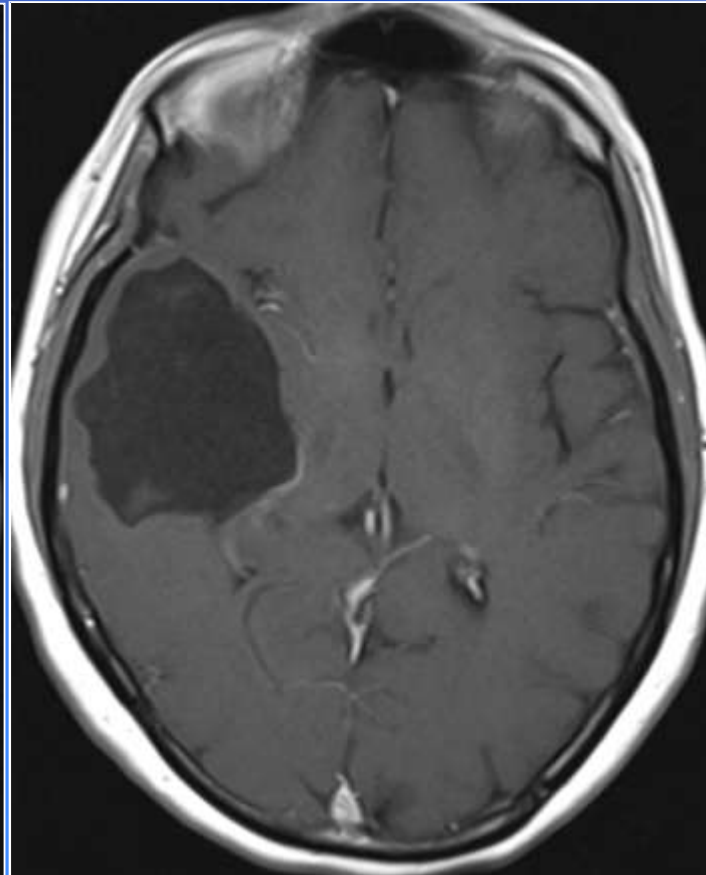
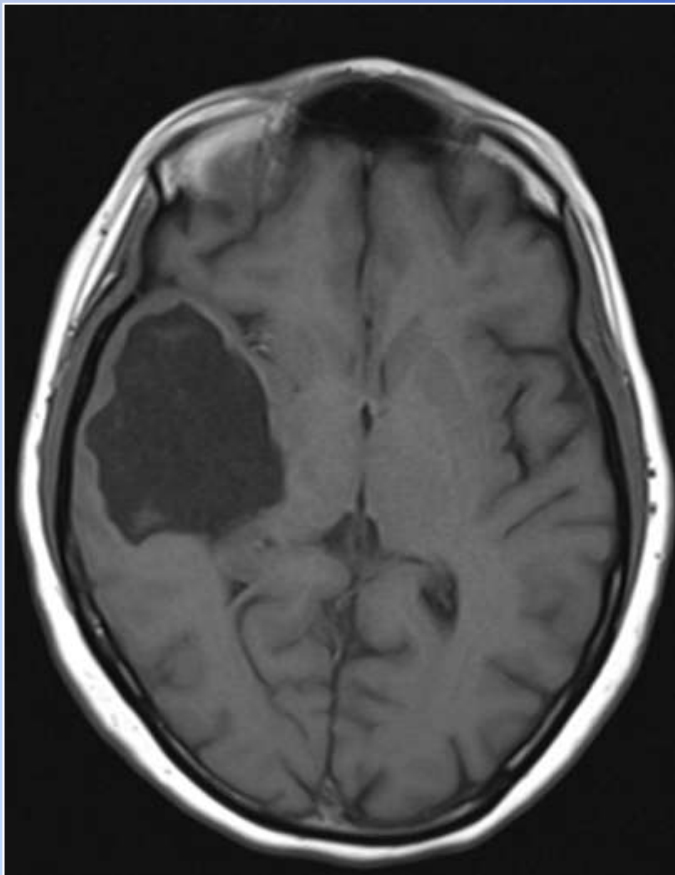
Epidermoidní cysta

žena, 49 let

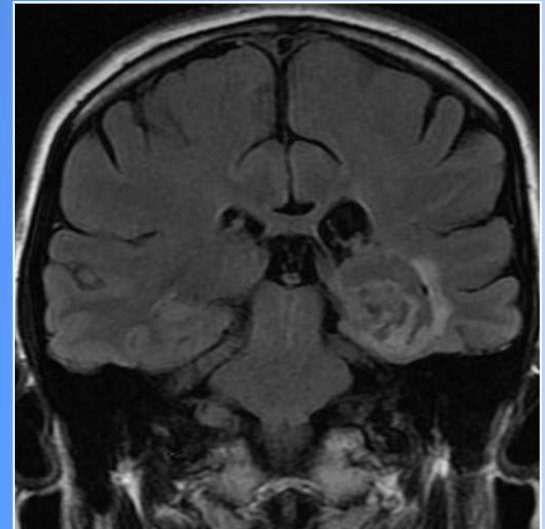
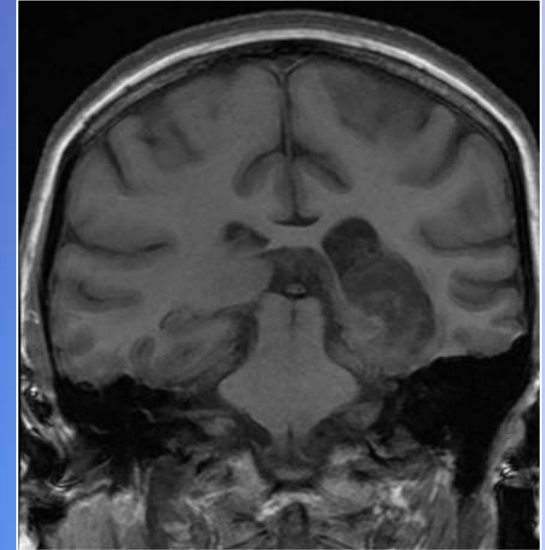
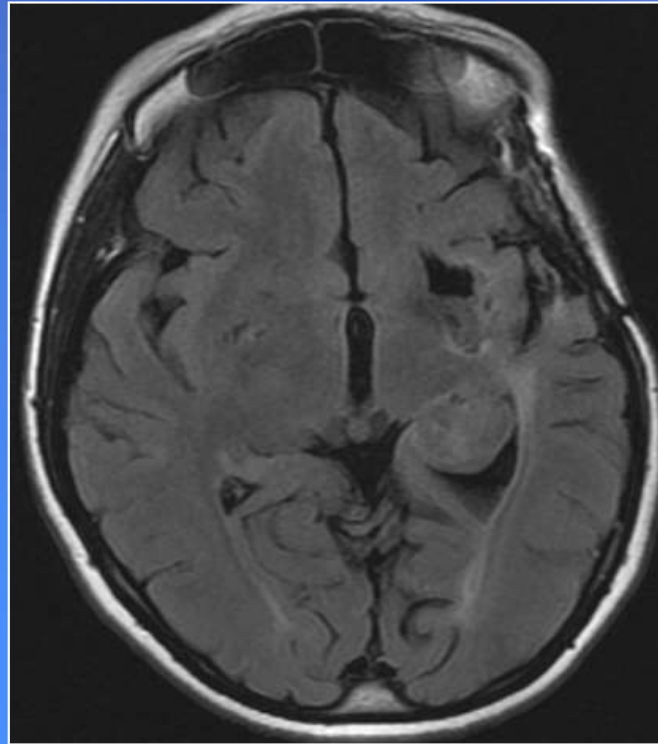
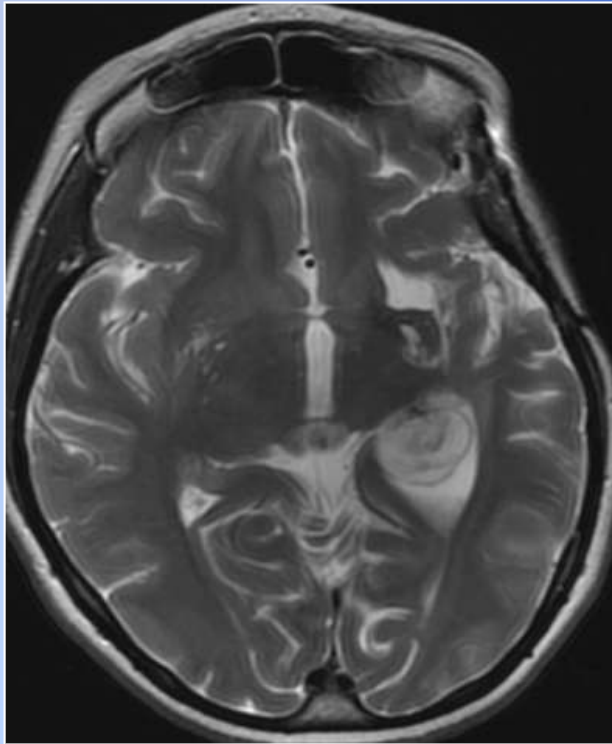
Epidermoidní cysta

žena, 49 let

Epidermoidní cysta

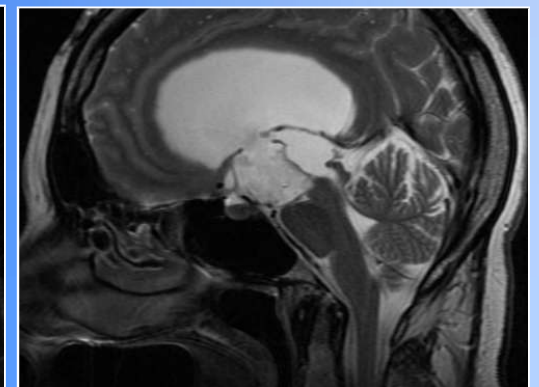
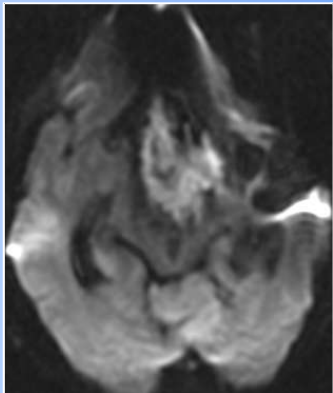
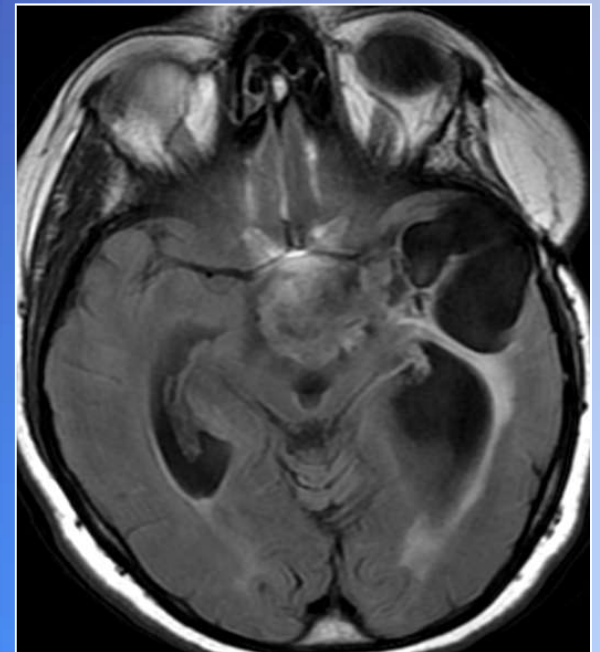
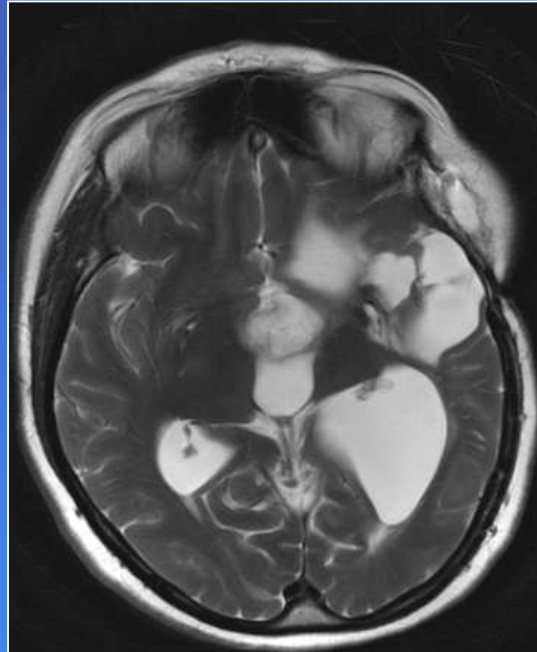
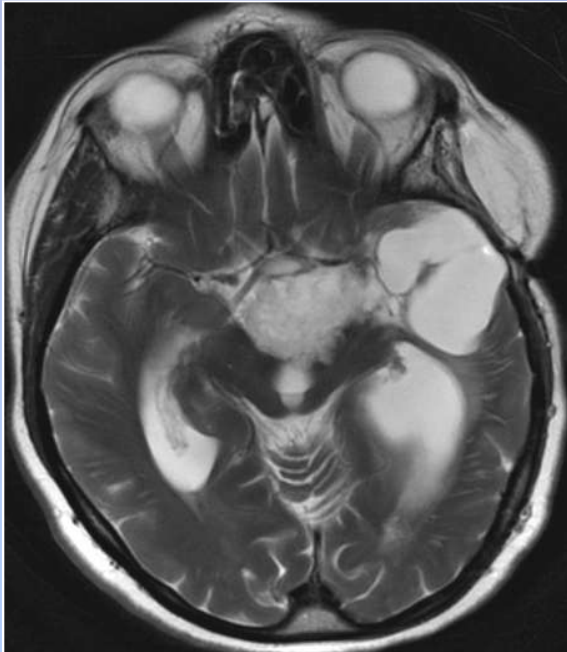
žena 1969, 37 let, follow up po operaci

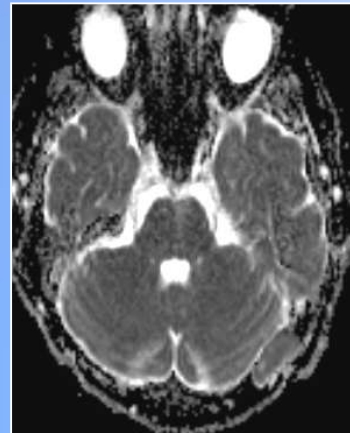
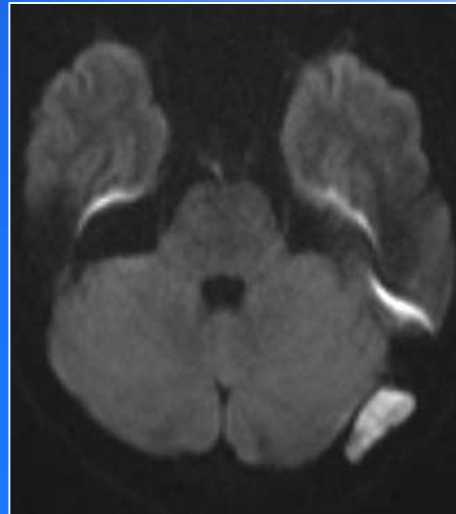
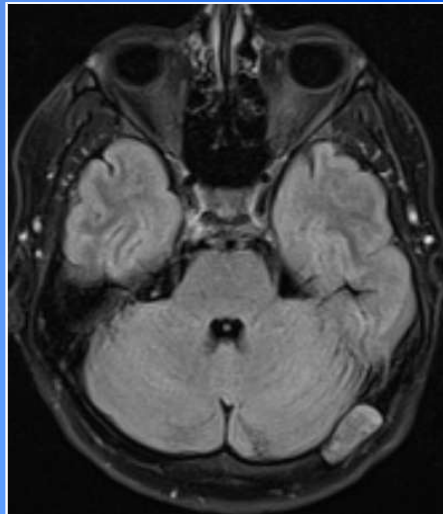
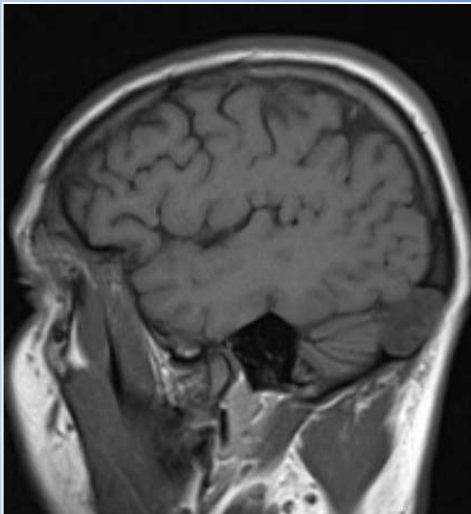
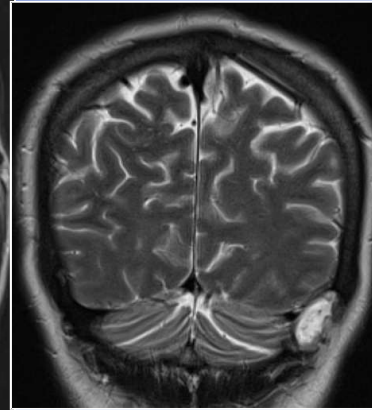
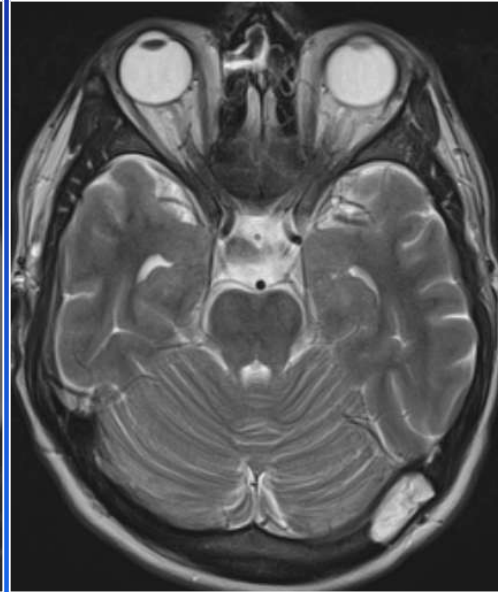
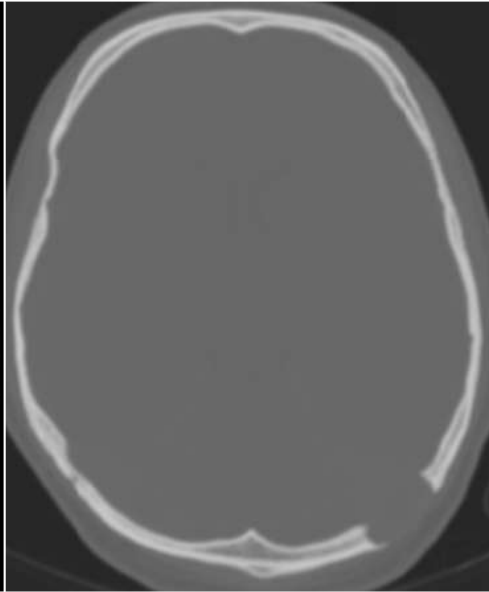
Epidermoidní cysta

žena 1969, 47 let, follow up po operaci

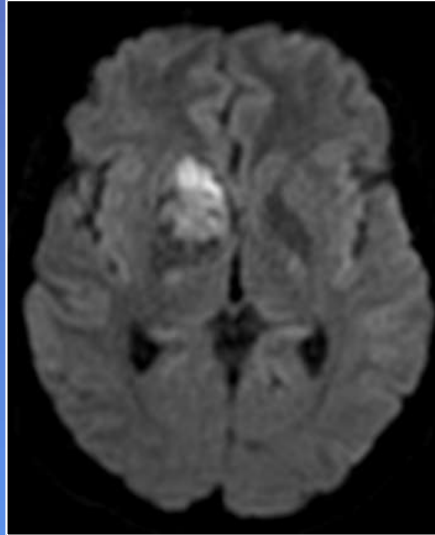
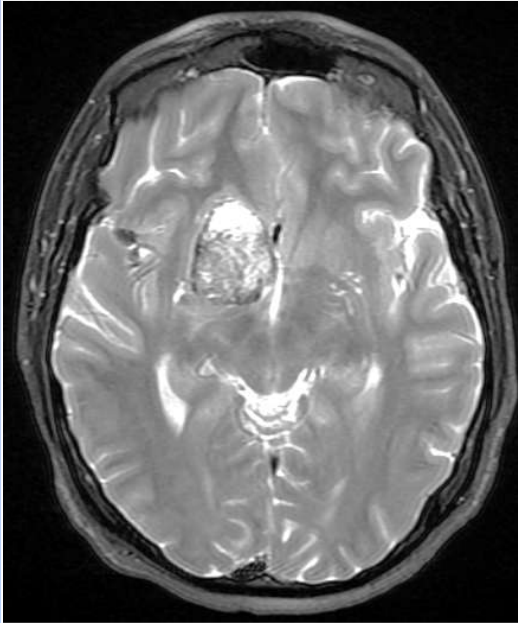
Epidermoidní cysta

Muž, 25 let, extradurální

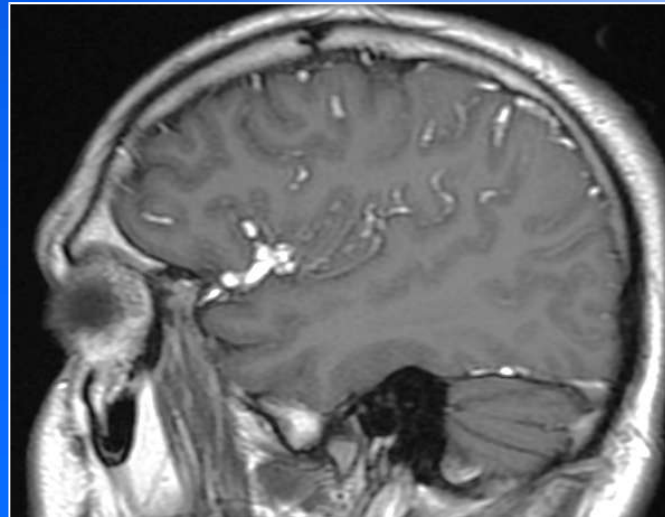
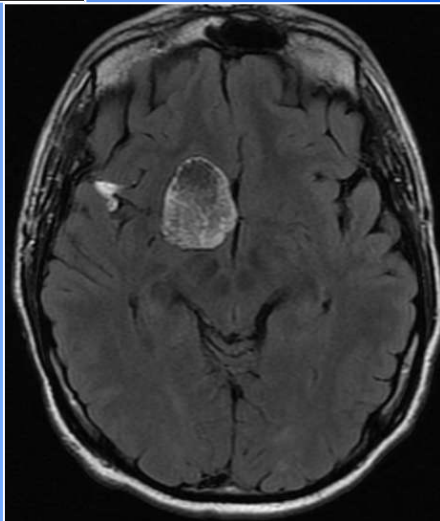
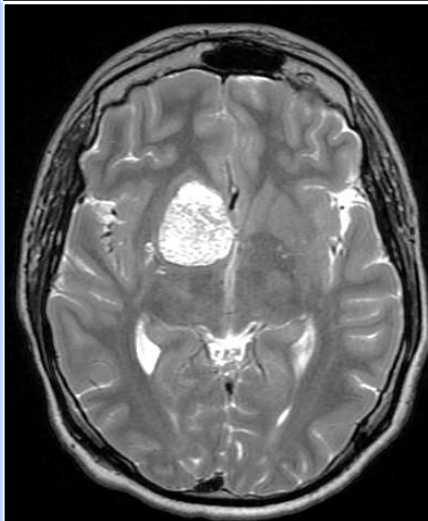

Epidermoidní cysta

diferenciální diagnóza

Arachnoidální cysta
Dermoidní cysta
Craniofaryngeom
Schwannom n.VIII
Neurenterická cysta
Neurocysticerkóza

Cholesteatom - epidermoid

závěr

- Jedna histologická povaha
- Mnoho jmen
- Rozdílná lokalizace i manifestace
- Charakteristický obraz CT i MR
- Nejde o nádor, i když recidivuje